

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

**EGZAMIN MATURALNY
Z HISTORII**

POZIOM PODSTAWOWY

16 MAJA 2018

**Godzina rozpoczęcia:
14:00**

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 100**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 33 strony (zadania 1–31). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MHI-P1_1P-182

Zadanie 1. (3 pkt)

Przyporządkuj zamieszczonym fotografiom dzieł sztuki starożytnej właściwe podpisy. Podpisy wybierz spośród poniższych i zapisz je w wyznaczonych miejscach A–C.

sztuka grecka

sztuka chińska

sztuka egipska

sztuka doliny Indusu

sztuka obszaru Mezopotamii

A.

B.

C.

Sztuka świata, t. 1, Warszawa 1989, s. 79, 248; Sztuka świata, t. 2, Warszawa 1990, s. 98.

Zadanie 2. (1 pkt)

Na podstawie źródła oraz własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Fragmenty dzieła starożytnego historyka

Fragment 1.

Opowiadają też Kartagińczycy, co następuje. Jest w Libii miejscowość i osiadli tam ludzie poza Słupami Heraklesa. Skoro do nich przybędą, wyladowują swe towary [...], a krajowcy [...] za towary składają złoto i usuwają się od nich na sporą odległość. Wtedy Kartagińczycy wysiadają z okrętów, aby się przyjrzeć: jeżeli złoto wyda im się równowartościowe z towarami, zabierają je i oddalają się; jeżeli zaś nie, z powrotem wchodzą na statki i tam siedzą. Wtedy znowu zbliżają się krajowcy i przyczyniają złota, aż ich zadowolą. Żadna strona nie krzywdzi drugiej [...].

Fragment 2.

[P]rzez siedem lat nie padał deszcz na Terze¹ [...]. Gdy zatem Terejczycy pytali wyroczni, co począć, doradziła im Pytia założenie kolonii w Libii. [...] [P]opłynęli naprzód wywiadowcy w niewielkiej liczbie. [...] Terejczycy [...] wrócili na Terę i donieśli, że na wybrzeżu Libii obsadzili pewną wyspę jako kolonię. Powzięli więc uchwałę mieszkańcy Tery, żeby z każdej dwójki braci wysłać tam jednego, wybranego losem, a nadto ojców rodzin ze wszystkich gmin, których było siedem [...].

Herodot, *Dzieje*, Wrocław 2005, s. 352–353, 370.

¹ Tera – grecka wyspa na Morzu Egejskim.

Porównaj przyczyny wypraw morskich, których dotyczą cytowane fragmenty *Dziejów* Herodota.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.
	Maks. liczba pkt	3	1
	Uzyskana liczba pkt		

Na podstawie źródła oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Fragment wypowiedzi Cyclerona¹

Liczba urzędników [...] zależy od decyzji senatu i ludu. [...] W ciężkich wojennych terminach lub podczas zwady domowej z woli senatu niech jeden człowiek sprawuje władzę należną obu konsulom – najwyżej przez sześć miesięcy.

Cycon, *O państwie. O prawach*, Kęty 2013, s. 153.

¹ Ciceron – rzymski mówca i filozof z I w. p.n.e.

3.1. Podaj nazwę urzędu, na który powoływano jednego z obywateli w okolicznościach wspomnianych w tekście.

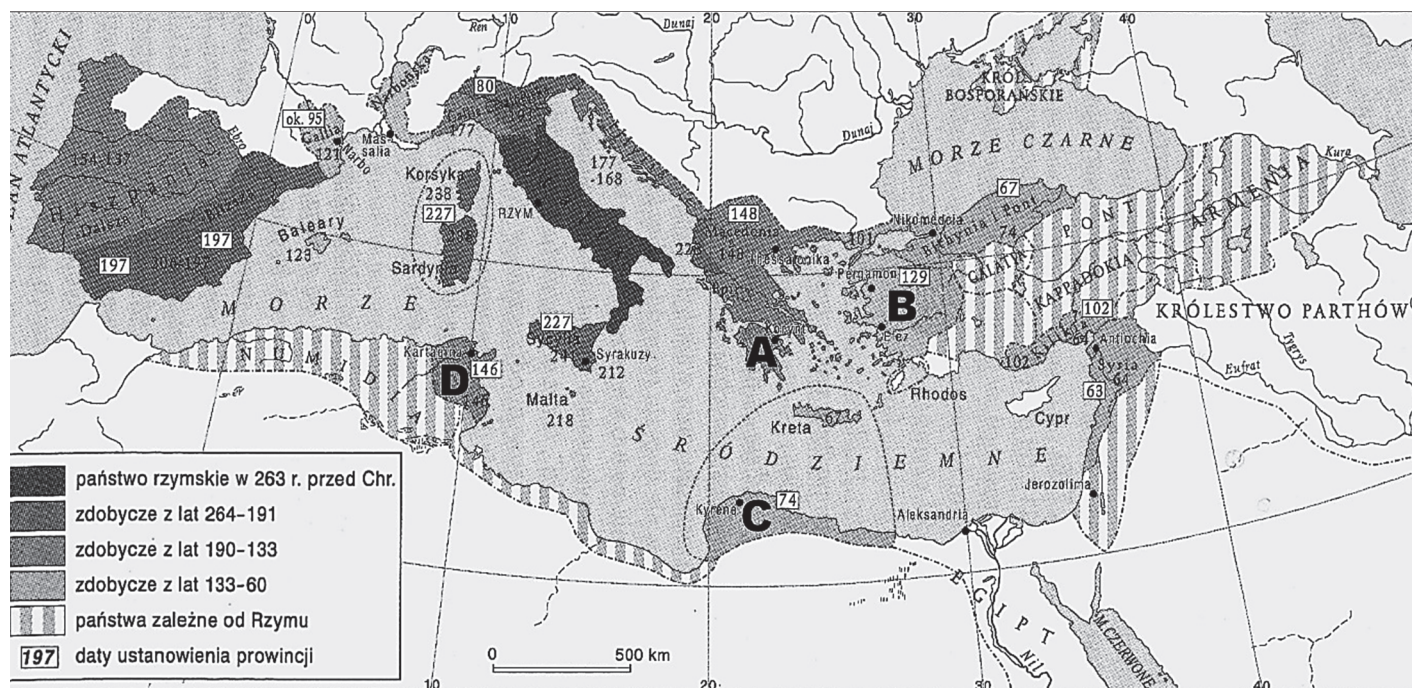
3.2. Podaj nazwę organu władzy, który powoływał urzędnika mającego uprawnienia wspomniane w źródle.

3.3. Podaj nazwę ustroju politycznego, którego dotyczy tekst.

Zadanie 4. (3 pkt)

Na podstawie źródeł oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1. Mapa. Rozwój terytorialny państwa rzymskiego III–I w. p.n.e.

Na podstawie: A. Ziółkowski, *Historia powszechna. Starożytność*, Warszawa 2012, s. 721.

Źródło 2. Wellejusz Paterkulus, *Historia rzymska* [fragment]

Mianowany wodzem [Publiusz Scypion Emilianus], wojnę przeciw Kartaginie, prowadzoną od dwóch lat przez poprzednich konsulów, poprowadził ze zdwojoną energią. Zburzył doszczętnie miasto nienawistne Rzymianom [...].

W tym samym roku, w którym upadła Kartagina, Lucjusz Mummiusz zniósł z powierzchni ziemi Korynt [...]. Obaj wodzowie zostali uczczeni imionami pokonanych przez siebie narodów: jeden otrzymał nazwę Afrykańskiego, drugi – Achajskiego.

<http://zbigkurzawa.cyberdusk.pl>

4.1. Wyjaśnij genezę przydomku każdego z wodzów wspominanych w źródle 2.

.....

.....

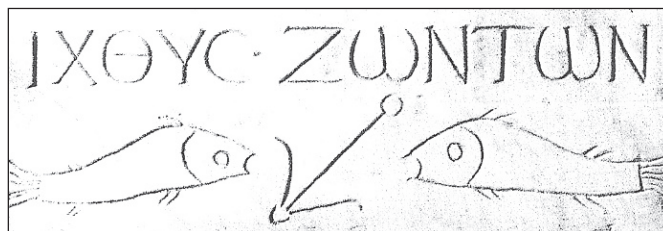
4.2. Podaj litery, którymi na mapie oznaczono prowincje utworzone na obszarach podbitych przez wodzów wspomnianych w tekście.

.....

Zadanie 5. (2 pkt)

Na podstawie fotografii oraz własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Stela nagrobna

A. Gabucci, [...], Warszawa 2010, s. 251.

Napis: ryba żywych

Zaznacz poprawne dokończenie zdania i uzasadnij swój wybór.

Stela upamiętnia zmarłego, który był wyznawcą

- A. islamu.
- B. judaizmu.
- C. hinduizmu.
- D. chrześcijaństwa.

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	3.	4.	5.
	Maks. liczba pkt	3	3	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 6. (3 pkt)

Na podstawie źródła oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Kodeks Justyniana [fragment]

[P]ostanowiliśmy zmniejszyć zbyt wielką liczbę ustaw, które zawarte są w kodeksach wydanych przez Naszych Poprzedników oraz przez Nas samych [...]. Poleciliśmy [...] ułożyć w jeden obowiązujący zbiór praw to, co jest rozrzucone po różnych rozporządzeniach cesarskich [...]. Nakazaliśmy więc kłaść dawniejsze ustawy przed późniejszymi [...], aby nie mogła powstać wątpliwość co do ich obowiązującej mocy. [...]

Chcemy, aby na przyszłość dla szybszego rozstrzygania sporów powoływano się we wszystkich sądowych sprawach na ustawy tego kodeksu, mającego nosić Nasze imię.

Wiek V–XV w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 38–39.

6.1. Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Zbiór praw wspomniany w tekście powstał

- A. przed upadkiem cesarstwa zachodniorzymskiego.
- B. po ucieczce Mahometa z Mekki do Medyny.
- C. po chrzcie władcy Franków – Chlodwiga.
- D. przed ogłoszeniem edyktu mediolańskiego.

6.2. Podaj przyczynę i skutek działań władcy wspomnianych w tekście.

Przyczyna:

.....

Skutek:

.....

Zadanie 7. (6 pkt)

Na podstawie źródeł oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1. *Dagome iudex* [fragment]

[D]agome¹, pan, i [Oda], pani [,] i synowie ich Mieszko i Lambert [...] mieli nadać świętemu Piotrowi² w całości jedno państwo, które zwie się Schinesghe³ z wszystkimi swoimi przynależnościami w tych granicach, jak się zaczyna od pierwszego boku długim morzem [stąd] granicą Prus aż do miejsca, które nazywa się Ruś, a granicą Rusi ciągnąc aż do Krakowa i od tego Krakowa aż do rzeki Odry, prosto do miejsca, które nazywa się Alemure⁴, a od tej Lemury aż do ziemi Milczan⁵ i od granicy Milczan prosto do Odry i stąd wzdłuż rzeki Odry aż do rzezonego państwa Schinesghe.

Wiek V–XV w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 100.

¹ Dagome – pod tym imieniem występuje w tekście Mieszko I.

² świętemu Piotrowi – papieżowi.

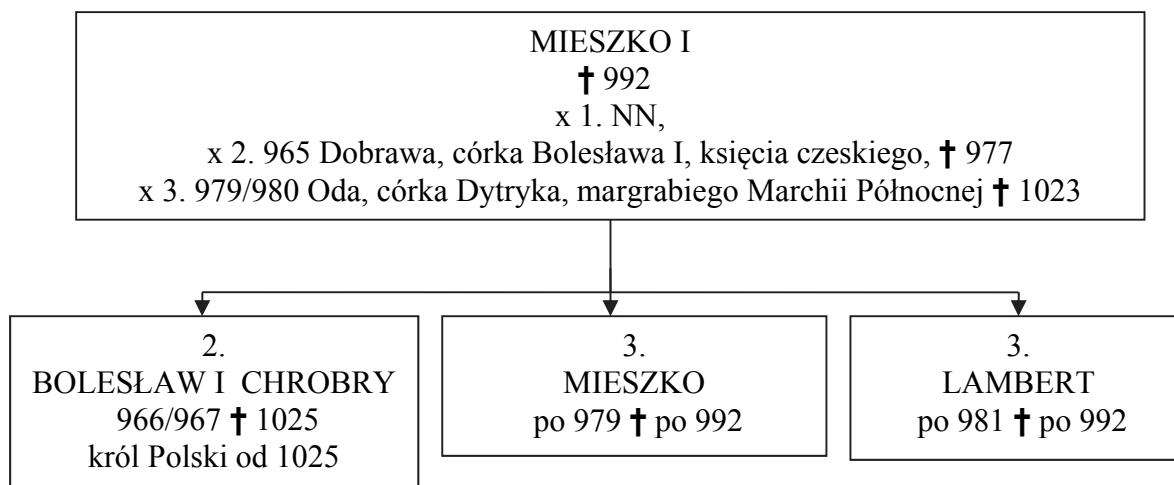
³ Schinesghe – państwo gnieźnieńskie.

⁴ Alemure – Morawy lub Ołomuniec morawski.

⁵ Milczanie – plemię górnołużyckie.

Źródło 2.

Tablica genealogiczna Piastów [fragment]

Na podstawie: M. Bogucka, M. Kopczyński, H. Samsonowicz, J. Staszewski, *Dynastie panujące w Polsce*, Wrocław 2007, s. 25.

Objaśnienia: * – data urodzenia, † – data śmierci, x – małżeństwo, 1, 2, 3, – numery oznaczające kolejność małżeństw oraz potomstwo z tych małżeństw.

7.1. Podaj imię syna Mieszka, którego pominięto w dokumencie ze źródła 1.

.....

7.2. Wyjaśnij, o jakich planach politycznych Mieszka może świadczyć pominięcie jednego z jego potomków w cytowanym dokumencie.

.....

.....

.....

7.3. Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Ze źródła 1. wynika, że państwo Mieszka I miało dostęp do Morza Bałtyckiego.	P	F
2.	Na podstawie fragmentu <i>Dagome iudex</i> można sądzić, że Mieszko I był lennikiem cesarza.	P	F
3.	Ze źródła 1. wynika, że ziemie Wiślan leżały w granicach państwa Mieszka I.	P	F
4.	Dane z tablicy genealogicznej świadczą, że wspomniani w źródle 1. synowie Mieszka nie sprawowali władzy po śmierci ojca.	P	F

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	6.	7.
	Maks. liczba pkt	3	6
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 8. (2 pkt)

Na podstawie źródła oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Rycina z XVI w. – Gotfryd z Bouillon, uczestnik krucjaty rozpoczętej w 1096 r.

Na podstawie: S. Runciman, *Dzieje wypraw krzyżowych*, t.1, Warszawa 1987, s. 264.

8.1. Wyjaśnij, który element ilustracji świadczy, że rycerz przedstawiony na rycinie uczestniczył w krucjacie.

.....

.....

8.2. Podaj nazwę państwa utworzonego na obszarze Palestyny, którego władcą został przedstawiony na rycinie uczestnik krucjaty.

.....

Zadanie 9. (4 pkt)

Na podstawie źródeł oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1. Anonim tzw. Gall, *Kronika polska* [fragment]

Jak zaś doszło do wypędzenia króla Bolesława z Polski, długo byłoby o tym mówić; tyle wszakże można powiedzieć, że sam będąc pomazańcem [Bożym], nie powinien był [drugiego] pomazańca za żaden grzech karać cielesnie. Wiele mu to bowiem zaszkodziło, gdy przeciw grzechowi grzech zastosował i za zdradę wydał biskupa na obcięcie członków.

Anonim tzw. Gall, *Kronika polska*, Wrocław 1989, s. 54.

Źródło 2. Fragmenty tzw. Drzwi Gnieźnieńskich

T. Chrzanowski, Z. Żygulski jun., *Polska. Skarby wieków*, Kraków 2001, s. 134.

9.1. Rozstrzygnij, czy źródło 2. jest ilustracją wydarzenia opisanego w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:
.....
.....
.....

9.2. Podaj przydomek władcy, o którym pisze kronikarz, oraz imię biskupa wspomnianego w źródle 1.

Przydomek władcy:

Imię biskupa:

9.3. Wyjaśnij, dlaczego w XIII w. politycznego znaczenia nabrała legenda o cudownym zrośnięciu się członków biskupa, o którym mowa w źródle 1.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	8.	9.
	Maks. liczba pkt	2	4
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 10. (5 pkt)

Na podstawie źródeł oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1. Fotografie obrazów

<https://commons.wikimedia.org>

<https://commons.wikimedia.org>

Źródło 2. Giorgio Vasari, Żywoty najslawniejszych malarzy, rzeźbiarzy i architektów

Gdziekolwiek zwrócił swój umysł, najtrudniejsze zadania wykonywał z łatwością. [...] W ciągu kilku miesięcy tak nauczył się arytmetyki i takie na tym polu zrobił postępy, że zdziwił swych mistrzów pytaniami i zagadnieniami. Przerzucił się potem do muzyki i nauczył grać na lutni i śpiewać, tak doskonale, jak ci, co z natury obdarzeni są słuchem [...]. Jako architekt wykonał także projekty młynów, pras i machin poruszanych wodą. Ponieważ jego zawód wymagał znajomości malarstwa, studiował, jak dany przedmiot malować z natury lub wykonać jego model z gliny. [...] Dla pana Francesco del Giocondo namalował [obraz] i spędził przy tej pracy cztery lata [...]. Także jego badania anatomii ludzkiej były doskonałe.

Na podstawie: G. Vasari, *Żywoty najslawniejszych malarzy, rzeźbiarzy i architektów*,
Warszawa 1979, s. 301–315.

10.1. Podaj imię i nazwisko malarza, o którym mowa w źródle 2.

.....

10.2. Rozstrzygnij, który z zaprezentowanych w źródle 1. obrazów (A czy B) został namalowany przez artystę opisanego w źródle 2.

.....

10.3. Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Oba zaprezentowane w źródle 1. obrazy są przykładami malarstwa renesansowego.	P	F
2.	Tematyka obrazu oznaczonego literą B jest związana z mitologia grecką.	P	F
3.	Oba zaprezentowane w źródle 1. obrazy znajdują się w polskich muzeach.	P	F

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	10.
	Maks. liczba pkt	5
	Uzyskana liczba pkt	

Zadanie 11. (3 pkt)

Na podstawie źródła oraz własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Tabela. Lokacje miast w Polsce w XIII–XV w.

Rodzaje lokacji miejskich	XIII w.	XIV w.	XV w.	Razem
monarsza	160	145	58	363
duchowna	55	47	22	124
rycerska	15	73	121	209
Razem	230	265	201	696

Na podstawie: W. Morawski, *Dzieje gospodarcze Polski*, Warszawa 2010, s. 19.

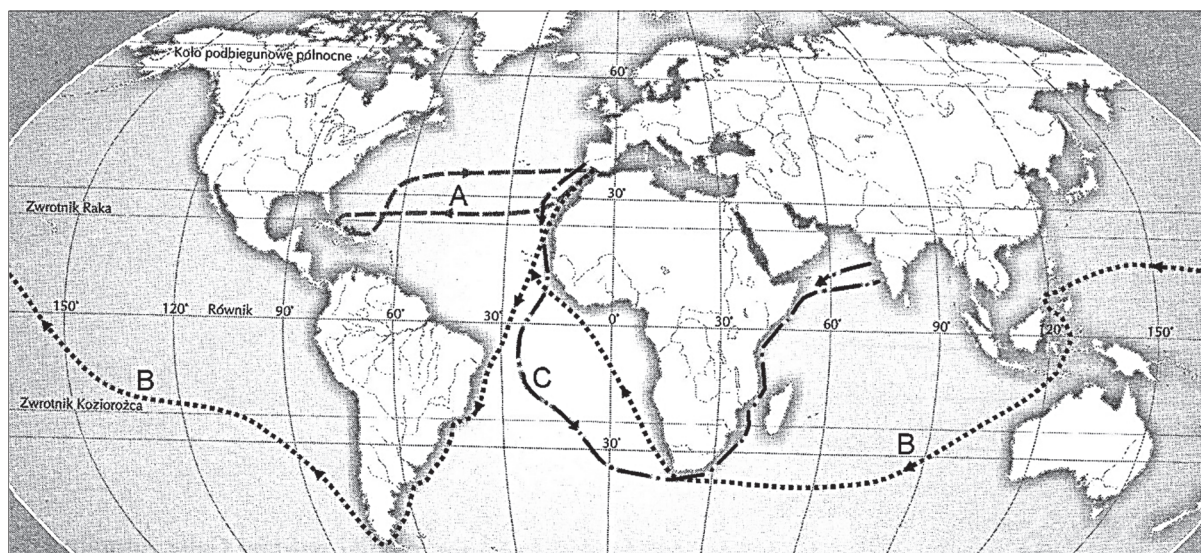
Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Lokacje miejskie dokonywane przez przedstawicieli rycerstwa były najliczniejsze w okresie rozbitcia dzielnicowego.	P	F
2.	Lokacji monarszych na ziemiach polskich było najmniej w wieku, w którym na tronie polskim zasiadali tylko Jagiellonowie.	P	F
3.	Liczba lokacji dokonywanych łącznie przez rycerstwo i duchowieństwo w każdym z badanych stuleci przewyższała liczbę lokacji monarszych.	P	F

Zadanie 12. (3 pkt)

Na podstawie źródeł oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1. Mapa świata

Na podstawie: *Encyklopedia szkolna. Historia*, Warszawa 1993, s. 344.

Źródło 2. Pomnik Odkrywców w Lizbonie

M. Sainz, *Portugalia*, Lizbona 2003, s. 79.

Postaci na pomniku: Henryk Żeglarz (1), Vasco da Gama (2), Ferdynand Magellan (3).

12.1. Wyjaśnij, dlaczego władca oznaczony na zdjęciu numerem 1. znalazł się na pomniku, mimo że nie był uczestnikiem żadnej wyprawy odkrywczej.

.....

.....

.....

.....

12.2. Uzupełnij tabelę – obok numeru oznaczającego żeglarza w źródle 2. wpisz literę odpowiadającą trasie wyprawy (źródło 1.), którą on dowodził.

2	
3	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	11.	12.
	Maks. liczba pkt	3	3
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 13. (3 pkt)

Na podstawie źródła wykonaj polecenie.

Tabela. Struktura majątkowa szlachty w Rzeczypospolitej Obojga Narodów pod koniec XVIII w.

magnateria i średnia szlachta	16,7 %
szlachta zagrodowa ¹ i szlachta częstkowa ²	40,0 %
szlachta lenna ³	20,0 %
szlachta będąca na służbie u magnatów, zajmująca się wolnymi zawodami	23,3 %
RAZEM	100,0 %

Na podstawie: M. Markiewicz, *Historia Polski 1492–1795*, Kraków 2004, s. 141.

¹ Szlachta zagrodowa – szlachta samodzielnie uprawiająca swoją ziemię.

² Szlachta częstkowa – szlachta, która oprócz własnej ziemi posiadała drobne części wsi (jedno, dwa gospodarstwa chłopskie).

³ Szlachta lenna – szlachta żyjąca z ziemi dzierżawionej od magnatów lub Kościoła.

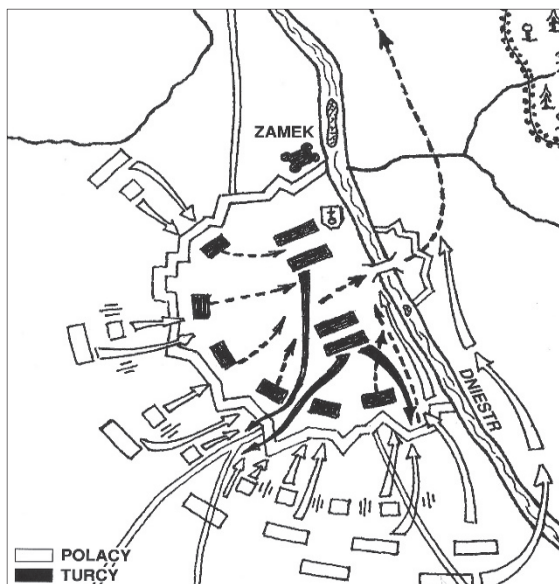
Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Szlachta w Rzeczypospolitej Obojga Narodów utrzymywała się tylko z dochodów z ziemi.	P	F
2.	Dane w tabeli świadczą o rozwarstwieniu stanu szlacheckiego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów pod koniec XVIII w.	P	F
3.	Najliczniejszą grupę szlachty stanowili właściciele niewielkich majątków ziemskich.	P	F

Zadanie 14. (4 pkt)

Na podstawie źródeł oraz własnej wiedzy przyporządkuj planom bitew odpowiadające im podpisy. Wpisz w miejsce kropek A–D właściwe numery spośród podanych 1–5.

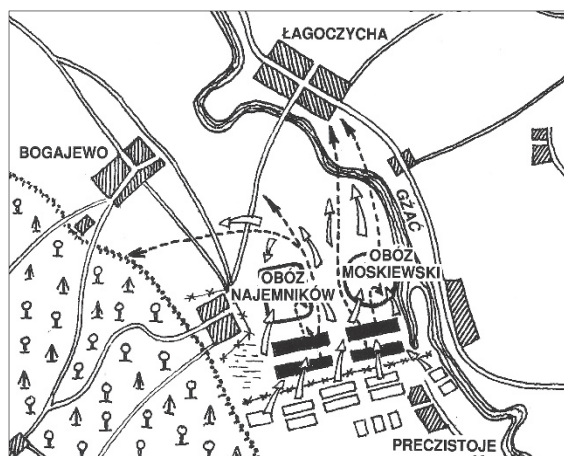
Plany bitew stoczonych w XVII wieku przez Rzeczpospolitą

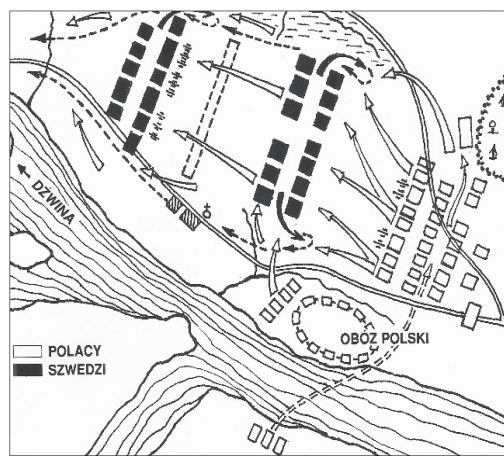
A.

B.

C.

D.

Na podstawie: Z. Żygulski, *Sławne bitwy w sztuce*, Warszawa 1996, s. 90, 98, 120, 138.

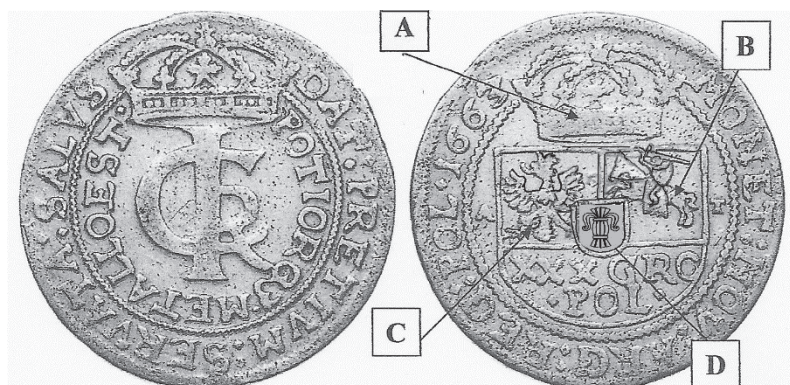
1. plan bitwy pod Beresteczkiem
2. plan bitwy pod Chocimiem
3. plan bitwy pod Kircholmem
4. plan bitwy pod Kłuszynem
5. plan bitwy pod Wiedniem

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	13.	14.
	Maks. liczba pkt	3	4
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 15. (4 pkt)

Na podstawie źródła oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Awers i rewers monety z 1663 r.

Na podstawie: W. Kalwat, *Poznać przeszłość, zrozumieć dziś*, Warszawa 2006, s. 16.

Napis na awersie: Wartość tej monecie daje zbawienie ojczyzny, które jest więcej warte od kruszcu; łacińskie inicjały króla Jana Kazimierza.

Moneta o nominalnej wartości 30 groszy, w rzeczywistości, ze względu na niską zawartość srebra, warta była ok. połowy tej sumy.

15.1. Podaj literę, którą oznaczono element graficzny rewersu monety informujący o dynastii, z której pochodził władca panujący w roku jej wybitia.

.....

15.2. Podaj litery, którymi na rewersie monety oznaczono elementy godła Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

.....

15.3. Interpretując napis na awersie monety, wyjaśnij, dlaczego władca wyraził zgodę na bicie monety o zaniżonej zawartości kruszcu.

.....

.....

.....

15.4. Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Na sytuację ekonomiczną państwa, której konsekwencją było wyemitowanie monety przedstawionej na ilustracji, wpłynęła wojna

- A. z Rosją, zakończona pokojem w Polanowie.
- B. ze Szwecją, zakończona pokojem w Oliwie.
- C. z Turcją, zakończona traktatem w Buczacu.
- D. z Turcją, zakończona pokojem w Karłowicach.

Zadanie 16. (2 pkt)

Spośród wydarzeń wymienionych w tabeli wybierz chronologicznie pierwsze i oznacz je literą A, a także chronologicznie ostatnie i oznacz je literą B.

Wybuch powstania kościuszkowskiego.	
Zawiązanie konfederacji barskiej.	
Wojna w obronie <i>Konstytucji 3 maja</i> .	
Abdykacja Stanisława Augusta.	
Zwołanie Sejmu Wielkiego.	

Zadanie 17. (3 pkt)

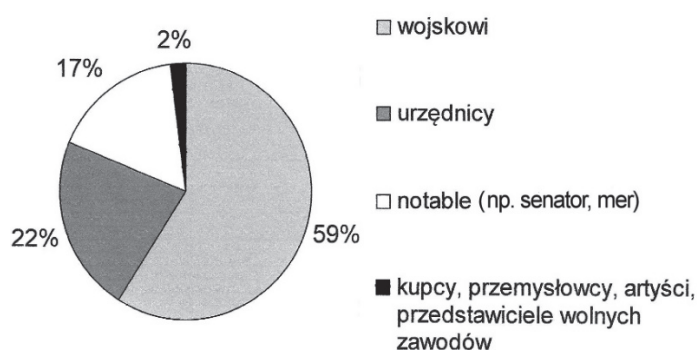
Na podstawie źródeł oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1. Fragment listu Klemensa Metternicha z 24 IX 1808 r.

We Francji jest tylko jeden zawód, któremu droga otwarta na oścież do majątku, do tytułów, do stałego poparcia władcy, jest to zawód wojskowy; rzekłbyś, że Francja zaludniona jedynie żołnierzami i obywatelami stworzonymi do służenia im w pocie czoła.

Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej, nr 46, oprac. A.M. Skałkowski, Kraków 1923, s. 22.

Źródło 2. Diagram. Struktura zawodowa nowej elity w cesarstwie Napoleona I

Na podstawie: J. Tulard, *Napoleon – mit zbawcy*, Warszawa 2003, s. 357.

17.1. Rozstrzygnij, czy dane z diagramu potwierdzają opinię Klemensa Metternicha o elicie władzy w napoleońskiej Francji, wyrażoną w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie.....

Uzasadnienie:

17.2. Wyjaśnij, jaki czynnik wpłynął na strukturę zawodową nowej elity w cesarstwie Napoleona I.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	15.	16.	17.
	Maks. liczba pkt	4	2	3
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 18. (5 pkt)

Na podstawie źródeł oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1. Fragment uchwały sejmu o detronizacji Mikołaja I

Długie cierpienia Nasze znane Światu całemu, przysięgą zaręczone przez dwóch Panujących, a pogwałcone tylekroć swobody, nawzajem i Naród Polski od wierności dziś panującemu uwalniają. Wyrze[kl] [car] Mikołaj słowa, że pierwszy ze strony naszej wystrzał stanie się na zawsze zatracenia Polski hasłem [...].

Naród zatem Polski na Sejm zebrany oświadcza: iż jest niepodległym Ludem i że ma prawo temu Koronę Polską oddać, którego godnym jej uzna [...].

Wiek XIX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 181.

Źródło 2. Fragment proklamacji niepodległości Węgier przez Zgromadzenie Narodowe

My, Zgromadzenie Narodowe, prawnie reprezentujące państwo węgierskie, tym uroczystym oświadczeniem ustanawiamy Węgry suwerennym państwem [...]. [Ś]miertelnie prześladowany naród węgierski został doprowadzony do tego kroku nie nadzwyczajnym zadufaniem i rewolucyjnym popędem, ale skrajną rozpaczą i koniecznością ratowania swego istnienia. Przeszło trzysta lat temu naród węgierski swym wolnym wyborem wezwał na tron królewski dynastię austriacką w oparciu o dwustronne zobowiązania.

I te trzy wieki były niczym innym jak trzema wiekami nieprzerwanych cierpień.

Wiek XIX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998, s. 115–116.

18.1. Rozstrzygnij, która z cytowanych uchwał została podjęta wcześniej. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:
.....
.....
.....
.....

18.2. Podaj nazwy dynastii, które zostały pozbawione władzy decyzjami parlamentów.

Źródło 1.:

Źródło 2.:

18.3. Podaj nazwy wydarzeń historycznych, podczas których parlamenty podjęły decyzje przedstawione w źródłach.

Źródło 1.:

Źródło 2.:

Zadanie 19. (4 pkt)

Na podstawie źródła oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Fragment artykułu współczesnego historyka

Była pierwszą kobietą zatrudnioną jako pracownik naukowy na wyższej uczelni. Po śmierci męża Sorbona podjęła decyzję o przekazaniu jej katedry po nim. Znowż zatem, jako pierwsza kobieta na świecie, została kierownikiem katedry w szkole wyższej. [Wkrótce] otrzymała drugą Nagrodę Nobla, tym razem w dziedzinie chemii. [...] Wybuch wojny zastał ją w Paryżu. Nie chciała pozostać bezużyteczna. Postanowiła zorganizować służbę rentgenowską. Udało jej się urządzić 20 wozów służby radiologicznej. Często zdarzało się, że sama siadała za kierownicą furgonetki i jechała na linię frontu, gdzie długie godziny prześwietlała rannych. Po wojnie zajęła się zbieraniem funduszy na instytut radowy w Warszawie. Nigdy nie zapomniała, że jest Polką.

Na podstawie: M. Janicka, *Wielka i skromna* [...], „Mówią Wieki” 2011, nr 3, s. 58–59.

19.1. Podaj imię i nazwisko uczzonej, której dotyczy tekst.

.....

19.2. Podaj nazwę wojny, w czasie której uczona prowadziła działalność opisaną w tekście.

.....

19.3. Podaj nazwy dwóch pierwiastków, które odkryła uczona.

.....

.....

19.4. Na podstawie tekstu wyjaśnij, o jakich przemianach społecznych świadczy kariera uczzonej.

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	18.	19.
	Maks. liczba pkt	5	4
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 20. (2 pkt)

Na podstawie źródeł oraz własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Źródło 1. Obrazy Jana Matejki

Z. Żygulski, *Sławne bitwy w sztuce*, Warszawa 1996, s. 63.

J. M. Michałowski, *Jan Matejko*, Warszawa 1979, il. 12.

Źródło 2. Fragment biografii Jana Matejki

W roku 1860 [...] Matejko [...] wkracza w dojrzały, niezwykle płodny okres działalności, w którym podejmuje wielkie zadania, nie tylko artystyczne. Jego twórczość staje się bowiem uwieńczoną powodzeniem próbą oddziaływania na społeczeństwo polskie; swymi kompozycjami z dziejów kraju przypomina innym krajom Europy nie tylko o świetnej przeszłości własnej ojczyzny, ale wprost o jej istnieniu, mimo wymazania z mapy Europy.

J.M. Michałowski, *Jan Matejko*, Warszawa 1979, s. 7.

Rozstrzygnij, czy tematyka obrazów zaprezentowanych w źródle 1. potwierdza opinię autora źródła 2. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do tematyki obu obrazów.

Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

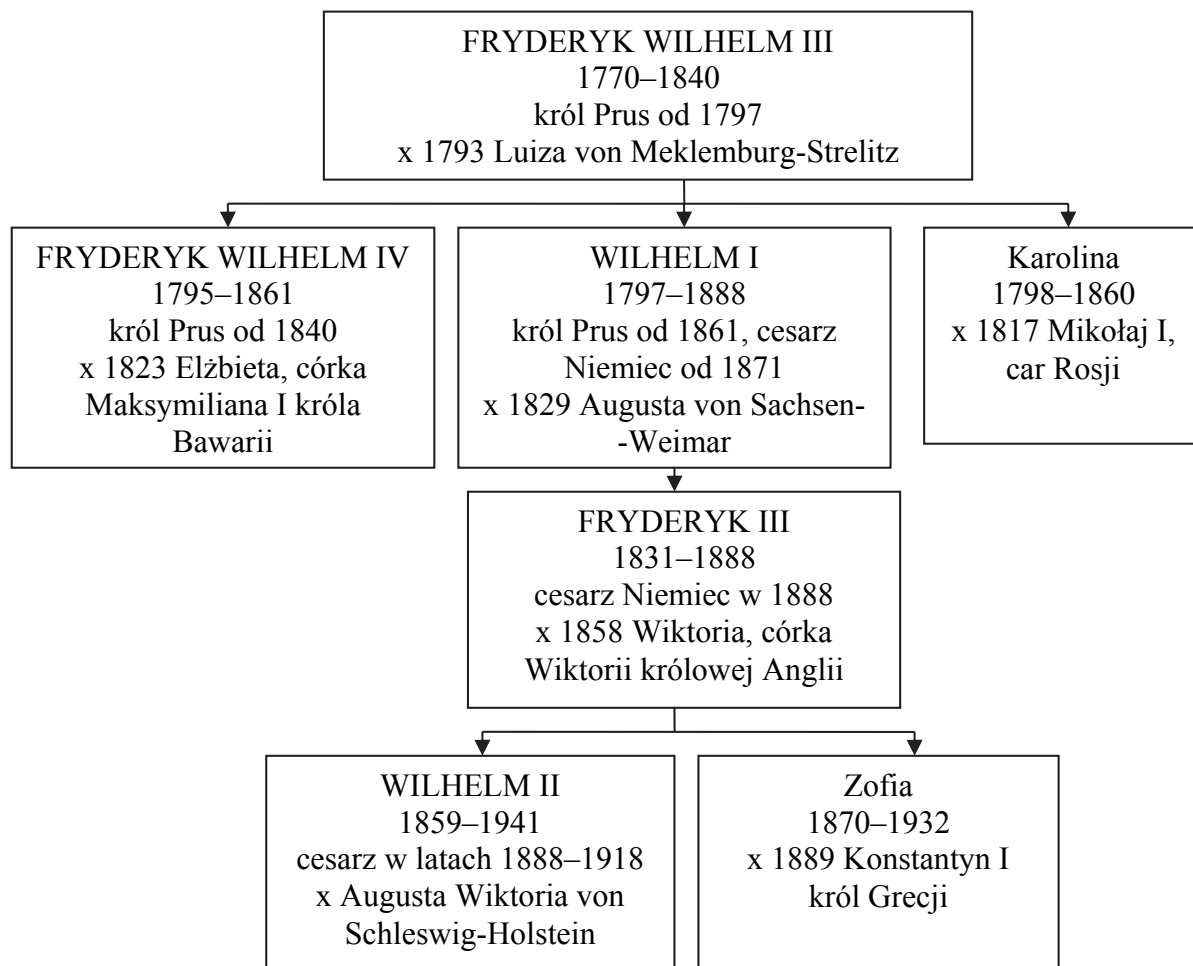
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	20.
	Maks. liczba pkt	2
	Uzyskana liczba pkt	

Zadanie 21. (8 pkt)

Na podstawie źródła oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Tablica genealogiczna [fragment]

Na podstawie: *Dynastie Europy*, red. A. Mączak, Wrocław 2009, s. 115.

Uwaga: tablica zawiera tylko wybrane postacie; x – małżeństwo; pod imionami podano lata życia.

21.1. Podaj nazwę dynastii, której przedstawicieli ukazano na drzewie genealogicznym.

.....

21.2. Uzupełnij tabelę – wpisz obok podanych wydarzeń imiona władców, za panowania których miały one miejsce.

	Fragment biografii	Imię/imiona i sygnatura przedstawiciela dynastii
A.	Obrady parlamentu frankfurckiego podczas Wiosny Ludów.	
B.	Zamach na arcyksięcia Ferdynanda w Sarajewie.	
C.	Podpisanie traktatu pokojowego w Tylży.	
D.	Wybuch wojny francusko-pruskiej.	

21.3. Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

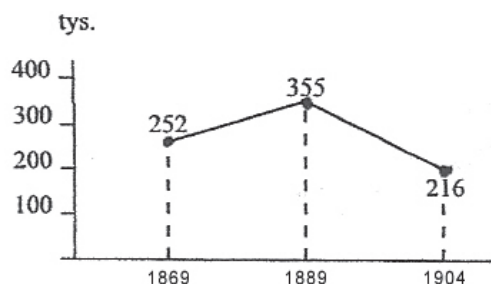
1.	Dwie przedstawicielki dynastii, zobrazowanej przez źródło, poślubiły przedstawicieli dynastii Romanowów.	P	F
2.	Królowa Anglii była babką jednego z cesarzy uwzględnionych na tablicy genealogicznej.	P	F
3.	Jeden z władców przedstawionych na tablicy genealogicznej wziął udział w obradach kongresu wiedeńskiego.	P	F

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	21.
	Maks. liczba pkt	8
	Uzyskana liczba pkt	

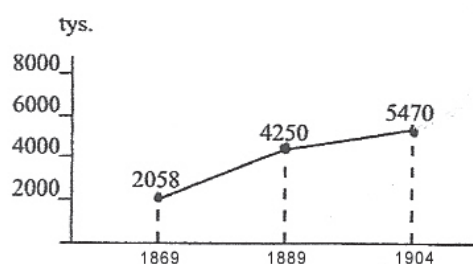
Zadanie 22. (2 pkt)

Na podstawie źródeł oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

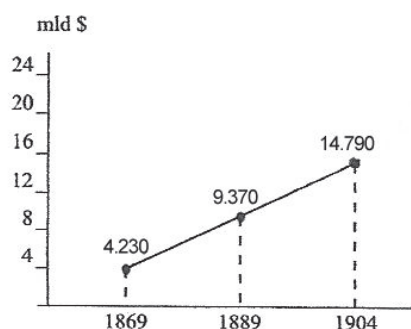
Źródło 1. Liczba zakładów przemysłowych w Stanach Zjednoczonych w latach 1869–1904

Źródło 2. Liczba robotników w Stanach Zjednoczonych w latach 1869–1904

Źródło 3. Wartość produkcji w Stanach Zjednoczonych w latach 1869–1904

Na podstawie: *Wiek XIX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 288.

22.1. Sformułuj wniosek dotyczący związku między liczbą zakładów przemysłowych a wartością produkcji i liczbą robotników w Stanach Zjednoczonych w latach 1869–1904.

.....

.....

.....

22.2. Podaj stosowaną w historiografii nazwę dla określenia procesu, którego skutki zobrazowano na wykresach.

.....

Zadanie 23. (3 pkt)

Na podstawie źródeł oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1. Uchwała Centralnego Komitetu Wykonawczego PPS z 15 V 1926 r. [fragment]

PPS w dzisiejszej sytuacji wysuwa następujące żądania:

1. Natychmiastowe rozwiązanie Sejmu i Senatu.
2. Prezydentem Rzeczypospolitej winien zostać Marszałek Józef Piłsudski.
3. Powinien być utworzony rząd robotniczo-włościański, bez udziału partii popierających krwawy i sprzedajny rząd Witosa. [...]
4. Musi nastąpić zasadnicza zmiana polityki byłych rządów wobec mniejszości narodowych.

T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w tekstach źródłowych. Wypisy*, t. 3, Toruń 1994, s. 102.

Źródło 2. Uchwała Rady Naczelnej PPS z 20 XII 1926 r. [fragment]

Rada Naczelna stwierdza, iż opozycja PPS zdążyła nie do obalenia premiera Marszałka Piłsudskiego, lecz do rekonstrukcji jego gabinetu przez usunięcie zeń żywiołów monarchistycznych i reakcyjnych, do zmiany kierunku polityki gospodarczej w myśl żądań klasy pracującej i do zmiany polityki wewnętrznej w szczególności wobec mniejszości narodowej.

[...] Rada Naczelna stwierdza, że próby odrodzenia reakcji narodowo-demokratycznej w formach już wyraźnie faszystowskich skłonić muszą klasę robotniczą do porozumienia tym ściślejzego ze Stronnictwami demokracji włościańskiej i miejskiej.

T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w tekstach źródłowych. Wypisy*, t. 3, Toruń 1994, s. 102.

23.1. Podaj stosowaną w historiografii nazwę wydarzenia, której skutkiem była uchwała cytowana w źródle 1.

.....

23.2. Podaj polityczny skutek porozumienia PPS ze wspomnianymi w źródle 2. Stronnictwami demokracji, włościańskiej i miejskiej.

.....

23.3. Wyjaśnij, jak i dlaczego zmieniło się stanowisko PPS wobec polityki Józefa Piłsudskiego.

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	22.	23.
	Maks. liczba pkt	2	3
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 24. (3 pkt)

Na podstawie źródła oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Fotografia

<http://germanhistorydocs.ghi-dc.org>

Napis na ławce: TYLKO DLA ARYJCZYKÓW.

24.1. Podaj nazwę ideologii obecnej w życiu społeczno-politycznym Niemiec, o której świadczy napis na ławce przedstawionej na fotografii.

.....

24.2. Zaznacz poprawne dokończenie zdania i uzasadnij swój wybór.

Fotografia mogła zostać wykonana najwcześniej w roku

- A. 1918.
- B. 1932.
- C. 1935.
- D. 1939.

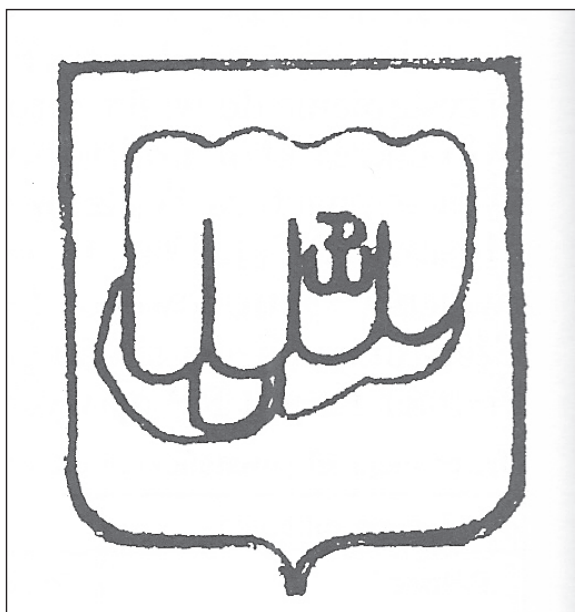
Uzasadnienie:

.....
.....
.....

Zadanie 25. (2 pkt)

Na podstawie źródła oraz własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Znaki oddziałów zbrojnych

Encyklopedia szkolna. Historia, Warszawa 1993, s. 454.

25.1. Zaznacz poprawne dokończenie zdania i uzasadnij swój wybór.

Na ilustracjach przedstawiono znaki wojsk walczących

- A. w okresie I wojny światowej w Legionach Polskich.
- B. w szeregach powstańców śląskich w latach 1919–1921.
- C. w okresie wojny polsko-bolszewickiej w 1920 r.
- D. w szeregach Armii Krajowej w powstaniu warszawskim.

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	24.	25.
	Maks. liczba pkt	3	2
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 26. (3 pkt)

Na podstawie źródła oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Tabela przedstawiająca udział przemysłu i rolnictwa w gospodarce Polski w roku 1937 i w latach 1946–1949.

Dział gospodarki	1937	1946	1947	1948	1949
przemysł	43,4	58,5	59,4	63,0	64,7
rolnictwo	56,6	41,5	40,6	37,0	35,3

Na podstawie: K. Konopka, *Rolnictwo polskie na przestrzeni wieków oraz jego rozwój i zagrożenia (966–2010)*, Białystok 2013, s. 123.

26.1. Przedstaw różnicę w strukturze gospodarki polskiej przed II wojną światową i po niej.

.....

26.2. Wyjaśnij kierunek zmian udziału przemysłu w gospodarce polskiej względem rolnictwa w latach 1946–1949.

.....

26.3. Podaj nazwę planu gospodarczego, którego realizacja przyczyniła się do zilustrowanych danymi statystycznymi zmian w strukturze polskiej gospodarki w latach 1946–1949.

.....

Zadanie 27. (2 pkt)

Na podstawie źródła oraz własnej wiedzy wykonaj polecenie.

Uchwała VII Plenum KC PZPR [fragment]

Plenum przyjęło rezygnację Władysława Gomułki z funkcji I sekretarza KC i członka Biura Politycznego w związku z jego ciężką chorobą. Plenum powołało na stanowisko I sekretarza KC Edwarda Gierka.

T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w tekstach źródłowych. Wypisy*, t. 4, Toruń 1994, s. 129.

Podaj inne, niż wskazane w uchwale, powody zmiany na stanowisku I sekretarza KC oraz rok, w którym to nastąpiło.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 28. (2 pkt)

Na podstawie źródła oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Kartka okolicznościowa

Na podstawie: <http://i.iplsc.com>

28.1. Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Kartka okolicznościowa dotyczy wydarzeń związanych z

- A. obchodami Milenium Chrztu Polski.
- B. drugą pielgrzymką Jana Pawła II do Polski.
- C. zakończeniem stanu wojennego w Polsce.
- D. podpisaniem konkordatu między Polską a Watykanem.

28.2. Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Na kartce okolicznościowej przedstawiono

- A. kardynała Adama Sapiechę.
- B. prymasa Stefana Wyszyńskiego.
- C. kardynała Karola Wojtyłę.
- D. prymasa Józefa Glempa.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	26	27.	28.
	Maks. liczba pkt	3	2	2
	Uzyskana liczba pkt			

Zadanie 29. (5 pkt)

Na podstawie zamieszczonych tekstów oraz własnej wiedzy uzupełnij tabelę – wpisz obok opisów stosowane w historiografii nazwy konfliktów lub kryzysów.

	Opis konfliktu/kryzysu	Nazwa konfliktu/kryzysu
1.	Po wykryciu instalacji pocisków przez amerykańskie samoloty zwiadowcze, w połowie października 1962 r., wbrew przypuszczeniom Chruszczowa, Stany Zjednoczone zareagowały bardzo energicznie, żądając natychmiastowego ich usunięcia. Kennedy odrzucił jednak możliwość inwazji [...], wprowadzając w zamian faktyczną blokadę wyspy, mającą uniemożliwić dalsze dostawy rakiet [...].	
2.	24 czerwca 1948 r. Stalin ogłosił [...] zamknięcie wszystkich tranzytowych połączeń lądowych i kolejowych łączących miasto ze strefami zachodnimi [...]. Stalin liczył, że w ten sposób uda się zmusić mocarstwa zachodnie do przyjęcia radzieckiej propozycji utworzenia ogólnoniemieckiego rządu, w którym niemieccy komuniści mieliby swoje wpływy.	
3.	Zwiększenie liczebności wojsk i ponawiane ataki na bazy [...] wokół Sajgonu w 1966 i 1967 r. oraz stosowanie taktyki „znajdź i zniszcz” spowodowały zmniejszenie obszaru znajdującego się pod kontrolą komunistów [...], nie były jednak w stanie całkowicie unieszkodliwić wroga.	
4.	Rząd chiński zdecydował się na przystąpienie do wojny. Niespodziewany atak ponad 200 tys. chińskich „ochotników” zmusił wojska ONZ do pośpiesznego odwrotu. W styczniu 1951 r. siły komunistyczne zajęły ponownie Seul, wypierając oddziały MacArthura poza 38. równoleżnik.	
5.	Nieuznawanie prawa do istnienia tego państwa, niedopuszczanie jego statków na Kanał Sueski i w ogóle wroga polityka państw arabskich wobec Tel Awiwu doprowadziły napięcie do punktu szczytowego. W maju 1967 r., gdy Egipt ogłosił stan wojenny, ich przeciwnik zdecydował się na nagły atak. [W kilka dni] zajął półwysep Synaj oraz zachodni brzeg Jordanu [...], opanowując obszar czterokrotnie większy od swojego.	

J. Tyszkiewicz, E. Czapiewski, *Historia powszechna. Wiek XX*, Warszawa 2011, s. 532, 579, 654, 735.
W. Roszkowski, *Półwiecze. Historia polityczna świata po 1945 roku*, Warszawa 2005, s. 166.

Zadanie 30. (2 pkt)

Na podstawie źródła oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Meldunek złożony do sztabu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

MINISTERSTWO
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
SZTAB

Warszawa, dnia 13 grudnia

TAJNE
Egz. nr _____

MELDUNEK Nr 1
godz. 2.00

I. Realizacja przedsięwzięć kryptonim "Azalia"

O realizacji akcji zameldowało 15 komend wojewódzkich, w tym:
Warszawa, Kraków, Katowice, Chełm, Białystok, Bielsko Biala, Siedlce,
Olsztyn, Krosno, Płock, Słupsk, Częstochowa, Ostrołęka, Zamość i Poznań
oraz Departament II MSW.

Brak danych z pozostałych województw o zakłóceniach w przebieg
realizacji akcji.

II. Realizacja przedsięwzięć kryptonim "Jodła"

- Warszawa	- zajęto siedzibę regionu;
- Katowice	- zajęto dwie siedziby regionu; zatrzymano około 40 % osób objętych planem. W siedzibie regionu próbowano obrony przy pomocy gaśnic przeciwpożarowych;
- Toruń	- zajęto siedzibę regionu; zatrzymano 41 osób na 122; zanotowano 2 przypadki oporu;
- Suwałki	- zatrzymano 17 osób na 38;
- Słupsk	- zatrzymano 24 osoby na 48;
- Jelenia Góra	- zatrzymano 21 osób na 30;
- Gdańsk	- brak pełnych danych; zatrzymano m. in. Kuronia i Maruszcza;
- Łomża	- zatrzymano 4 osoby;
- Skierniewice	- zatrzymano 26 osób na 38;
- Poznań	- zajęto siedzibę regionu przejmując 45 worków doku- mentów;
- Kraków	- zatrzymano 20 osób na 142;

Na podstawie: A. Paczkowski, [...], Warszawa 2006, s. 46.

30.1. Podaj rok, w którym sporządzono meldunek.

.....

30.2. Podaj nazwę organizacji, przeciwko której skierowana była akcja udokumentowana w meldunku.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	29.	30.
	Maks. liczba pkt	5	2
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 31. (3 pkt)

Na podstawie źródeł oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1. Wojciech Morawski, *Dzieje gospodarcze Polski* [fragment]

Zadanie, jakie stało przed nową ekipą, było bez precedensu. Nikt wcześniej nie przeszedł drogi od gospodarki socjalistycznej do rynkowej. [...] Dodatkową trudność stanowiła nasilająca się z miesiąca na miesiąc inflacja, dochodząca do granic hiperinflacji. [...] W ostatnich dniach grudnia 1989 roku Sejm przyjął [...] kilkanaście ustaw wprowadzających nowy ład gospodarczy od 1 stycznia 1990 roku. [...] W warunkach swobody gospodarczej wzrost cen powinien w końcu natrafić na barierę popytu i to powinno zahamować inflację.

W. Morawski, *Dzieje gospodarcze Polski*, Warszawa 2010, s. 302–303.

Źródło 2. Tabela. Inflacja w Polsce w latach 1989–1995

Rok	Stopa inflacji
1989	243,8
1990	249,3
1991	60,4
1992	44,3
1993	37,6
1994	29,5
1995	21,6

Na podstawie: W. Morawski, *Dzieje gospodarcze Polski*, Warszawa 2010, s. 304.

31.1. Na podstawie danych ze źródła 2. oceń skuteczność nowego ładu gospodarczego w walce z inflacją wspomnianego w źródle 1.

.....

.....

.....

31.2. Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Wspomniany w źródle 1. *nowy ład gospodarczy* nosi w historiografii nazwę

- A. reformy skarbowej Grabskiego.
- B. Trzyletniego Planu Odbudowy.
- C. Planu Balcerowicza.
- D. Strategii dla Polski.

31.3. Podaj nazwisko premiera, którego rząd rozpoczął wdrażanie nowego ładu gospodarczego wspomnianego w źródle 1.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	31.
	Maks. liczba pkt	3
	Uzyskana liczba pkt	

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)